

nifestarem, & inde mundus te agnosceret, qui dictis meis fidem adhibere noluit: quasi te nusquam nouissem: & scis quia te cognoui. Rogo pater, vt præ te feras erga illos charitatem, quam erga me hæcenus tulisti, vt & ego agnoscar in eis, & illi tanquam membra mea sint, quia ego in ipsis.

CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

Christus Iudæos voce sua posternens, à Iuda traditus, ad Annam ductus, & interrogatus, à seruo eius percussus. Inde coram Caipha condemnatur, coram Pilato accusatus innocens declaratur, pro quo tamen Barrabas liberatur.

HÆc cum dixisset Iesus, † egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introiuit ipse, & discipuli eius. Sciebat autem Iudas qui tradebat eum, locum, quia frequenter Iesus conuenerat illic cum discipulis suis.

† Matth. 26. c.

Mar. 14. c.

Luc. 22. d.

2. Reg.

15. c.

Ex eo die, cum honorificè Ierusalem ingressus est Dominus, passioni suæ iam proximus, de die in templo docebat, noctu verò in monte Oliuarù diuersabatur. Vnde dicit Matthæus egressum esse secundum consuetudinè in montem Oliueti, trans torrentè Cedron. Pro quo verisimile est interpretem legisse τὸν κέδρον. Nam Hiero. in locis Hebraicis indicat vallem ad torrentem quem tam nomine Cedrum esse, ad Orientalè plagam vrbs Ierusalem, qui quidem Oliueto proximus est. De hoc torrente scribitur. 2. Reg. 15. quòd cum fugeret Dauid à facie Absalom ex Ierusalè, transgrediebatur torrentè Cedron, & cunctus populus incedebat contra vià oliuæ. Græca aut lectio Ioannis hoc loco habet νό τὸν κέδρον, sed τῶν κέδρων, id est torrentè cedrorum, quòd locus sit cedris confitus, sicut mons Oliueti, quòd oleis. Cedrò aut vox Hebræa, כֶּדְרוֹ tam torrentè, quàm conuallè significat. Et nunc pro coualle ipsà, nunc pro torrente, qui vallè trāsfit, sumitur. De qua etiam 3. Reg. 15. de Asa rege Iuda dicitur, quòd cōfregit simulachrum turpissimum, & combussit in torrente Cedrò. De conualle Cedrò scribitur 4. Regum. 23. quòd Iosias efferri fecit lucum de domo Domini foras Ierusalem, in conualle Cedrò, & cōbussit

eum ibi. Trans huiusmodi autem conuallem & torrentē hortus erat, quem introiuit non fortuitò, nec temerè Christus, sed diuina prouidentia, vt sicut in horto deliciarum paradiso, prodito à serpente Adamo, mundi perditio cœperat, ita in horto prodito Christo mundi salus inciperet. Sciebat itaque Iudas hunc hortum, in quem sapius Christus exacta cœna diuersabatur. Hic Euangelista Ioannes multa omittit gesta in horto, quæ prius cæteri scripserant Euangelistæ, sicut & ipse Ioannes alia plurima scribit, quæ cæteri omiserant.

† Matth.
26.c.
Mar. 14.c
Luc. 22.c.

† Iudas ergo cum accepisset cohortem, & à pontificibus & Pharisæis ministros, venit illuc cum laternis, & facibus, & armis. Iesus itaque sciens omnia quæ ventura erant super se, processit, & dixit eis: Quem queritis? Responderunt ei: Iesum Nazarenum. Dixit eis Iesus: Ego sum. Stabat autē & Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis. Vt ergo dixit eis: Ego sum, abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram.

Ne elaboretur Iudæorum manibus Christus, atque ita promissam pecuniam non acciperet Iudas: erat enim turbis maxime gratissimus Christus, quarum metu plerumque ab eo Pharisæi abstinerant. Non contentus Iudas Pharisæorum ministris aduersum vim turbæ & populi, si qua fieret, cohortis prætoriæ subsidium accipit. Est autem cohors prætoria, Budæo teste, quæ consuli aut prætori in prouincia præsto semper erat, quasi quæ latus eius cingebat. Prætor verò, siue præfectus prætorio, Gallis dicitur magnus magister hospitij regis, qui & tribunus. Iterum ergo interrogauit eos: Quæ queritis? Illi autē dixerunt: Iesum Nazarenū. Respondit Iesus: Dixi vobis, quia ego sum. Si ergo me queritis, sinite hos abire. Vt impleretur sermo quæ dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdidit ex eis quemquā.

Quod ad mitissimam Domini vocem, Ego sum, ceciderunt in terram aduersarij, diuinam in Christo potentiam arguit, qui non nisi volens vincitur ac tenetur, discipulis primum permisis abire illæsis. In quo Iudæorū manifesta est obstinatio qui cum tā apertā Christi potentia viderent, non abstinerunt à tanto facinore perpetrando.

† Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum, & percussit

† Matth.
26.c.

erit pontificis seruum, & abscidit auriculam eius dextrā. Erat autem nomen serui Malchus. Dixit ergo Iesus Petro: Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem quem dedit mihi pater, non vis ut bibam illum?

Mar. 14. e
Luc. 22. c.
24. q. 1. ca
Si Petrus.

Refert Lucas Apostolos facultatem quæsiisse à Domino seipsum tuendi. Cuius respōsum cæteris audientior Petrus non expectans, leuitate potius, quàm modestia e-duxit gladiū, & occidere primum sibi obuium putans, solam abscidit auriculam. Subita enim passio non patitur respōsum, quæ nec sui compos iudicium superioris expectat. In quo nec ipse Petrus omnino excusatur, qui sua percussit autoritate, aliàs ipsum nō arguisset Christus, qui etiam vulnus à Petro illatum sanauit,

† Cohors autem & tribunus, & ministri Iudæorum comprehenderunt Iesum & ligauerunt eum, & adduxerunt eum ad Annam primum. Erat enim socer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphæ, qui consilium dederat Iudeis: Quia expedit unum hominem mori pro populo.

† Matth. 26. f.

Mar. 14. f
Luc. 22. f.

† Sup. 11. f.

Cum dixerit Ioannes præter cæteros Euāgelistas: Adduxerunt eum ad Annam primum: quidam hic esse e-clypsim, & supplendum esse: deinde ad Caipham. Et certe Cyrillus statim subdit, facta Annæ mentione. Miserunt autem eum ligatum ad Caipham pontificem. Eoq; modo legendo, omnes Petri negationes, Christi que interrogationes apud Caipham factæ sunt, nō apud Annam, ad quem tantum ductum dicunt à ministris, in hoc genere Caiphæ gratulatoris. Sed restat scrupus: Si hæc recitat Ioannes in domo Caiphæ facta, quomodo post ea recitata subditur: Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem: nisi dicas, quod per repetitionem hæc dicta sunt. Via autem communior sequitur textus nostri ordinem & contextum, vt prius ad Annam ductum, & ibi interrogatum dicamus, & inde ad Caipham. Autoritas tamen allegata: Et misit eum Annas ligatum, & c. aliter intelligi potest, vt ἀποστειν præteritum plusquam perfectum sit, id est, miserat: quo admissio, omnis controuersia tam de Christi interrogationibus, quàm Petri negationibus, soluta est. De pontificum autem Iudæorum sub Romano Imperio suc-

cessione refert Iosephus Antiq. Iuda. lib. 18. cap. 3. Valerius Gratus à Tyberio missus est præses in Iudæam. Hic adempto Anna, aliàs Anano sacerdotio, Ismaëlem Fabi filium iussit esse pontificem: quo paulo pòst deiecto, in Eleazarum Annæ pontificis filium eum honorem transtulit. Elapso deinde anno & hunc redegit in ordinem, & Simoni Camithi filio pontificatum tribuit. Hic quoque anno in hac dignitate exacto iussus est cedere Iosepho, qui cognominabatur Caiphas, aliàs Caiaphas. His autem pontificum successionebus vicissim præfuerunt, vt inquit Euseb. histo. Ecclesi. lib. 1. cap. 12. per tempus, quo Christus saluator noster prædicauerit. Consonanter igitur inquit Euseb. secundum ea quæ Iosephus scribit, Caiphâ pontificis anni illius, quo Christus passus est, etiâ Euâgelij scriptura designat, qui primò cõstitutus fuit anno Christi 22. deinde per successiones Imperatoris, procuratores pro libidine conferebât. Eutropius lib. 1. ca. 12. Sequebatur autem Iesum Simon Petrus, & alius discipulus: discipulus autem ille erat notus pontifici, & introiuit cū Iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, & dixit ostiariæ, & introduxit Petrū. Dixit ergo Petro ancillustaria: Nunquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dixit ille: Non sum. Stabant autem serui & ministri ad prunas, quia frigus erat, et calefaciebant se. Erat autem cum eis Petrus, stans, & calefaciens se.

Videtur Ioannes, cū aliquot Petri negationibus recitatis ad historiã Iesu venisset, recitatis ijs quæ apud Ananiam gesta sunt, subiunxisse. Misit eum Annas ligatū ad Caiapham pōtificem: deinde redire ad negationes Petri, dicens: Erat autem cum eis & Petrus, stans, & calefaciens se. Certè Chrysostolus videtur asserere, quòd cū Christus adduceretur ab Anna ad Caiphâ, stetit immotus in domo Caiphæ Petrus, qui tanto stupore detinebatur vt etiam cū magister abduceretur, non commotus sit, sed adhuc calefaciebat se, ita vt iterum interrogatus neget. Quamquã ceteri Euâgelistæ Annæ mentionē nō fecerint, Petriq; negationes in domo summi sacerdotis Caiphæ factas asserunt, Vide Aug. de cõcordia Euâgelistarū.

Ponti-

Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis, & de doctrina eius. Respondit ei Iesus: Ego palam locutus sum mundo, ego semper docui in synagoga, & in templo, quo omnes Iudei conueniunt, & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierunt, quid locutus sum ipsis. Ecce hi sciunt, quæ dixerim ego. † Hæc autem cum dixisset, vnus assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens: Sic respondes pontifici? Respondit ei Iesus: † Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me cædis? † Et misit eum Annas ligatū ad Caiapham pontificem.

†93. dist.

cap. Do-

minus.

†23. q. 1.

cap. Pa-

ratus.

2. q. 7. ca.

Præsu-

munt.

†Matth.

26. f.

Mar. 14. f.

Luc. 20. c.

Notandus est hic locus aduersum huius tēpestatis hæreticorum occulta consiliabula, & clandestinas prædicationes, qui nec palam, nec in templo, quo omnes conueniunt, subdolam & erroneam doctrinam suam prædicare audent. Itaq; sicuti non damno occultas prædicationes omnes, quæ magnatum gratia in cubiculis fiunt, præsertim si illis per morbum aut alia impedimenta templum adire non licet: ita eas probo. Admoneo tamen fideles omnes, ac verè Christianos, vt huiusmodi clancularios prædicatores cautè obseruent. Interrogatus igitur Christus de doctrina sua, quid aliud breuius respondere debuit, quàm ad auditores suos remittere eum, inter quos vnus esse debuit: vellet ne totam iam triennio prædicatam doctrinam palam reuocare. In quo igitur male iudicatur respondisse, & contra iustitiam coram iudice alapam fuisse passum. Qui etiam suscepta alapa, percussorem docere non dedignatur.

Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se. Dixerunt ergo ei: † Nuncquid & tu ex discipulis eius es? Negauit ille, & dixit: Nō sum. Dicit ei vnus ex seruis pontificis, cognatus eius cuius abscidit Petrus auriculam: Nōne ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo negauit Petrus. Ei statim gal-lus cantauit.

†Matth.

26. g.

Mar. 14. c.

Luc. 22. b

Ex hoc loco ardua oritur inter doctores & interpretes difficultas, de loco & concordantia negationum Petri. Tres etenim priores Euangelistæ dicunt eas fuisse in domo factas Caiaphæ, Ioannes verò in domo Annæ:

cui potius videtur credendum, quibus ipse interesset. Hieronymus & Beda eas in domo Annæ incoepisse, in domo verò Caiphæ consummatas asserunt. Vnde ceteros Euangelistas negationis finē attendisse dicunt, Ioānem verò principium. Augustin. autem omnes dicit in domo Annæ factas: sed cum Caiphæ pontifex esset, quod in domo Annæ factum est, Caiphæ tribuitur. Nec minor de tempore earum scrupus eritur. Nam hic Ioānes cum Matthæo & Luca dicit gallum post trinam negationem cantasse, Marcus verò post primam, quo simile est post primam negationem, vt ait Marcus, gallum emisisse vocem, quam tamen Petrus non audiuit, & similiter post tertiam, quam ipse audiens, Christi prædictionis meminit, & inde exiens fleuit amarè. Quarunt insuper quomodo Petrus dicatur ter Christum negasse, cum ad vnā interrogationem responderit, & alteram: Non sum. In alijs Euangelistis modò ita responderet, modò responderet: Nescio quid dicis: vel, non noui hominem. Respondet August. Sanè in hac negatione Petri debemus aduertere, non solum ab eo negari Christū, sed ab illo etiam, quicumq; negat se esse Christianum. Vnde negauit Christum Petrus, dum negat se Christi discipulum. Dum enim dicit: Non sum: perinde est atque si dicat: Non sum Christianus. & idem de alijs, quas Matthæus explicat manifestius: quia primò simpliciter negauit, secundò cum iuramento, tertio cū blasphemia: vt agnoscamus quantū sit periculū in peccato perseuerare.

† Matth.
27. a.

Mar. 15. a.

Luc. 23. a.

† Adducunt ergo Iesum à Caipha in prætorium. Erat autem mane, & ipsi non introierunt in prætorium, vt non contaminarentur, sed vt manducarent Pascha. Exiuit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit: Quam accusationem asseritis aduersus hominem hunc? Responderunt, & dixerunt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum. Dixit

ergo eis Pilatus: † Accipite eum vos, & secundum legem vestram iudicate eum.

† De pecc.
nit. dist. 1.
capite.
Periculo-
se.

Feria quinta ad vespèram, id est, die Iouis serò, quando incipit feria sexta (à vespèra enim in vespèram dies suos Iudæi computabant) CHRISTVS Pascha celebravit, die præfixo ex lege. Iudæi verò non ex lege, sed

ex patrum traditione die sequenti celebrarunt . Cuius
 controuersiam Burgenſis ſuper Matthæū diluit . Et quia
 Iudæi per ingreſſum domus gentilitiæ ſeſe immundos
 cenſebant, dicit Euangelifta: quòd ne contaminarentur :
 ſed vt mundi Paſcha manducarent, gentilis Pilati præto-
 rium ingredi noluerunt, non intelligentes miſeri inno-
 centis Chriſti ſanguine ſeſe amplius contaminatum iri.
 Nam cõgreſſus cum gentilibus, aut rerum gentiliuarum
 palpatio animam eorum maculare non poterat, quem-
 admodum innoxij hominis homicidiũ . Erat aut præto-
 rium ædes prætoris ac præſidis, ſiue præfecti provinciæ.

Dixerunt ergo ei Iudæi: Nobis nõ licet interficere quenquã: † Matth.
 † vt ſermo Ieſu impleretur, quem dixit, ſignificans qua mor- 20.c.
 te eſſet moriturus . † Introiuit ergo iterum in prætorium † Matth.
 Pilatus, & vocauit Ieſum, & dixit ei: Tu es rex Iudæorũ? 27.b.
 Reſpondit Ieſus: A temetiſpo hoc dicis, an alij dixerunt tibi Mar.15.2.
 de me? Reſpondit Pilatus: Nunquid ego Iudæus ſum? Gens Luc.23.a.
 tua & pontifices tradiderunt te mihi. Quid feciſti?

Aut mentiuntur hæc dicentes, alioquin quomodo
 Stephanum occiderunt? Sed inques, quòd fecerunt
 quod non licebat: aut fortè per præſidum inhibitionem
 non licebat in quenquam morte ſeuire, aut potius quia
 innocentem eum ſciebant, ne iniqui iudicij, quod per
 ſe tuſſent, accuſarentur, malunt à præſide condemna-
 ri . Cauſam autem aliam adfert Euangelifta, vt ſermo
 Ieſu impleretur, quem dixit, ſignificans qua morte ef-
 ſet moriturus . Sermo iſte videlicet: Oportet exaltari
 filium hominis, id eſt, in crucem agi. Quod genus ſup-
 plicij inſolens erat Iudæis, frequens autem Romanis,
 præſertim aduerſum ſeditioſos: cuius criminis reum
 Chriſtum faciebant.

Reſpondit Ieſus: Regnum meum non eſt de hoc mundo. Si
 ex hoc mundo eſſet regnum meum, miniſtri mei vtiq; de-
 certarent, vt non traderet Iudæis. Nunc autem regnum
 meum non eſt hinc. Dixit itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu?
 Reſpondit Ieſus: Tu dicis, quia rex ſum ego. Ego in hoc na-
 tus ſum, & ad hoc veni in mundum, vt teſtimonium per-
 hibeam veritati. Omnis qui eſt ex veritate, audit vocem
 meam.

meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas?

Satisfacit illi quæstioni: Tu es rex Iudæorum. Per quam non contendeat Pilatus illum verum regem Iudæorum esse, qui solum agnoscebat eorum regem Cæsarem. Sed hoc sensu quærit: Tu ne ille es, qui per seditionem regnū ambis & affectus Iudæorum? Huius enim rei accusabant eum. Cui quæstioni respondet Christus, dicens: Regnum meum non est de hoc mundo: ac si responsionem temperans, vt se ab affectati Iudæorū regni supplicio liberet, & se tamen regem esse non neget. Ex qua responsione infert Pilatus: Ergo rex es tu. Quod legi potest & affirmatiuè, & interrogatiuè. Videtur tamen potius affirmatiuè legendum, propter Christi respōtionem: Tu dicis. Nam si Pilatus interrogaret: Tu ne Rex es? Christus non responderet. Tu dicis. Nā qui aliqui interrogat, non assentit. Cū ergo dicat Christus: Tu dicis: sensus est: Verè dixisti me regem esse, quia rex sum. Ego in hoc natus sum, &c. Theophylactus interpretatur: Ego in hoc natus sum, id est, vt rex sim, quippe de rege natus. At mihi videtur esse sensus: Tu verè me dixisti regem esse. Rex quippe sum ego. Neq; veritatē negare possum. Quippe qui in hoc natus sum, in mundo videlicet. Et ad hoc veni in mundum, vt testimoniū perhibeam meæ veritati, non vt veritatem negem. Cū ergo me interrogasti. Num rex Iudæorum essem? Respōdi tibi regnum meum de hoc mundo non esse. At me tamen, quod tu ipse verè dixisti, regem esse.

† Matth. 27. b. Et cū hoc dixisset, iterum exiit ad Iudæos, & dixit eis: Ego nullā inuenio in eo causam. † Est autē cōsuetudo vobis vt vnū dimittā vobis in Pascha. Vultis ergo dimittā vobis regem Iudæorum? Clamauerunt rursum omnes, dicentes: Non hunc, sed Barrabam. Erat autem Barrabas laico.

Vnde hæc consuetudo manarit, vt præses vnum dimitteret vincētum in Pascha, cū nihil in lege scriptum habeatur, penitus ignoratur: nisi fortè quod Beda agit, ex antiqua patrum consuetudine, vt ob recordationem liberationis ex Aegypto vnum etiā in die Paschæ vincētum dimitterent. Quam consuetudinem à Romanorum præsidibus obseruatam iri impetrauerant: alioqui

non diceret Pilatus: Est autem consuetudo vobis.

CAPVT DECIMVMNONVM.

Christus à Pilato flagellatus, & coronatus, ad crucifigendum à Iudæis acclamatur, à Pilato morti adiudicatur, ad locum supplicij crucem portat, in qua inter duos latrones suspenditur: diuisis à militibus vestimentis, matrem Ioanni, & Ioannem

matri commendat, aceto potatus,

spiritum emittit, à cruce aperto

latere depositus, à Ioseph

& Nicodemo cum

honore sepultus.

Tunc ergo apertis rediit Pilatus Iesum, & flagellauit. Et milites placentes coronam de spinis, imposuerunt capiti eius, & veste purpurea circumdederunt eum, & veniebant ad eum, & dicebant: Aue Rex Iudæorum: & dabant ei alapas. Exiuit iterum Pilatus foras, & dixit eis: Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullam inuenio in eo causam. Exiuit ergo Iesus portans spineam coronam, & purpureum vestimentum. Et dicit eis: Ecce homo. Cum ergo vidissent eum pontifices & ministri, clamabant, dicentes: Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, & crucifigite: ego enim non inuenio in eo causam.

† Matth.

27. d.

Mar. 15. b.

Luc. 23. a.

Moris erat præsidum Romanorum, ut plures dicunt, priusquam mortis supplicio aliquem damnarent, flagris cedere. At nescio an ob eam causam flagellant Christum Pilatus, quem in omnibus interrogationibus reperit innocentem, an ut Iudæorum parum per temperaret iram, ac quoquo modo mitigaret, ut dicit Theophylactus post Chrysostomum, qui mitem illum faciunt, sed mollè iudicem. Qui cum iniuste flagellasset eum, etsi inuitus, eum abire liberum sinere debebat, potius quam Iudæorum voluntati flagellatum, illudum, & spinis coronatum tradere crucifigendum.

Responderunt ei Iudæi: Nos legem habemus, & secundum legem debet mori, quia filium Dei se fecit. Cum ergo auisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. † Et ingressus est

† Matth.

27. b.

est